До разової спеціалізованої ради PhD 12442
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка
(46027, м. Тернопіль, вул. Максима Кривоноса, 2)

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, доцента,
декана фізико-математичного факультету
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Генсерук Галини Романівни
на дисертаційне дослідження **Луцишина Романа Олеговича** на тему
«ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ АДАПТИВНИХ
СИСТЕМ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»,
представлене на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 01 – Освіта / Педагогіка
за спеціальністю 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Актуальність теми дослідження. Цифрова трансформація освіти зумовлює потребу в пошуку інноваційних засобів організації освітнього процесу. Для майбутніх фахівців цифрових технологій важливим є різноплановість і технологічність у використанні освітніх ресурсів. Такі ресурси спонукають здобувачів освіти до самостійного оволодіння ефективними стратегіями добору, аналізу та структурування навчальної інформації, визначення інструментів і методів досягнення результатів навчання відповідно до запитів професійної галузі та динамічного конкурентного середовища. Для майбутніх фахівців цифрових технологій важливим є усвідомлення викликів сучасного інформаційного простору, ролі цифрових ресурсів у розвитку їх ключових компетентностей. Ключовим вектором сучасної освітньої системи є формування адаптивного цифрового

середовища, розвиток якого спрямований на персоналізацію навчання відповідно до запитів кожного студента. Вагоме місце в цьому аспекті посідають адаптивні системи.

Актуальність представленого дослідження знаходиться в контексті реалізації суспільних, науково-теоретичних і практичних потреб вивчення, конструктивного аналізу й використання теоретичних положень щодо підготовки майбутніх фахівців цифрових технологій у закладах вищої освіти до застосування адаптивних систем у професійній діяльності. Актуалізацію дослідження підсилюють визначені дисертантом суперечності між: між вимогами цифрового суспільства до забезпечення особистісного та професійного розвитку здобувачів з опорою на персоналізацію підготовки шляхом застосування адаптивних систем в структурі електронного інформаційно-освітнього середовища та недостатньою розробленістю підходів до організації підготовки майбутніх фахівців цифрових технологій у ЗВО до реалізації адаптивних систем у професійній діяльності; між інформаційними, технічними, технологічними, кадровими можливостями ЗВО для забезпечення особистісного та професійного зростання майбутніх фахівців цифрових технологій у сфері застосування адаптивних систем та відсутністю ефективної методики такої підготовки.

Тож вибір теми дисертаційного дослідження є цілком обґрунтованим на рівні теорії, а також обумовлений потребою підготовки майбутніх фахівців цифрових технологій у ЗВО до застосування адаптивних систем у професійній діяльності за напрямом підготовки 015.39 «Професійна освіта. Цифрові технології».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Дисертація Луцишина Романа Олеговича має чітку структуру, складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел. Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов та структурно-функціональної

моделі підготовки майбутніх фахівців цифрових технологій у ЗВО до застосування адаптивних систем у професійній діяльності.

Достовірність результатів дослідження базується на науковій методології, вихідних теоретичних положеннях і понятійно-термінологічному апараті, використанні комплексу взаємопов'язаних методів дослідження, що відповідають його об'єкту, предмету та завданням, особливостям організації навчання у ЗВО в контексті формування готовності майбутніх фахівців цифрових технологій до застосування адаптивних систем у професійній діяльності.

Щодо наукової новизни дослідження, то дисертантом вперше визначено і теоретично обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців цифрових технологій у ЗВО до застосування адаптивних систем у професійній діяльності, розроблено практико-орієнтовано та універсальну структурно-функціональну модель, яка складається з п'яти взаємопов'язаних блоків (цільового, теоретико-методологічного, змістовно-технологічного, організаційно-діяльнісного, результативного), конкретизовано компоненти (мотиваційно-аксіологічний, когнітивно-пізнавальний, діяльнісно-методичний, особистісно-розвивальний), критерії та показники готовності майбутніх фахівців цифрових технологій до застосування адаптивних систем у професійній діяльності.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність загалом.

Здобувач на достатньому науковому рівні обґрунтував вибір теми, її актуальність, визначив мету, завдання, об'єкт, предмет, аргументував використання обраних методів дослідження.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, визначено методи наукового дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення роботи, наведено відомості про апробацію та впровадження отриманих результатів.

Перший розділ «Теоретичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців цифрових технологій у ЗВО» присвячено стану вивчення досліджуваної

проблеми: проаналізовано джерельну базу дослідження; описано поширені класифікації адаптивних систем, які застосовуються в закладах вищої освіти країн Європи, за типами даних, для адаптації характеристикам студентів та їх цілям навчання; виокремлено складники адаптивного навчання як концепту персоналізації освітньої траєкторії здобувачів в просторі цифровізації професійної освіти (адаптивний зміст, адаптивна оцінка, адаптивна послідовність); визначено перелік особливостей підготовки майбутніх фахівців цифрових технологій до застосування адаптивних систем у професійній діяльності; обґрунтовано, що системне та широке використання штучного інтелекту, віртуальної реальності та інших цифрових технології, інтегрованих в адаптивні системи навчання дасть змогу майбутнім фахівцям з цифрових технологій трансформувати модель навчання.

У другому розділі «Педагогічні умови і структурно-функціональна модель підготовки майбутніх фахівців цифрових технологій у ЗВО до застосування адаптивних систем у професійній діяльності» автором обґрунтовано компонентно-критеріальну структуру готовності майбутніх фахівців з цифрових технологій до застосування адаптивних систем у професійній діяльності, яка включає мотиваційно-аксіологічний, когнітивно-пізнавальний, діяльнісно-методичний, особистісно-розвивальний компоненти й описано матрицю структури кожного компоненту; визначено перелік педагогічних умов, які сприятимуть удосконаленню процесу підготовки майбутніх фахівців з цифрових технологій до застосування адаптивних систем у професійній діяльності та детально розглянуто сутнісно-організаційне наповнення кожної педагогічної умови; підібрано методи та засоби забезпечення інтерактивності навчання майбутніх фахівців з цифрових технологій під час вивчення специфіки використання адаптивних систем у професійній діяльності; спроєктовано авторську структурно-функціональну модель підготовки майбутніх фахівців з цифрових технологій у ЗВО до застосування адаптивних систем у професійній діяльності, яка складається з п’яти блоків.

У третьому розділі «Експериментальне дослідження підготовки майбутніх фахівців цифрових технологій у ЗВО до застосування адаптивних систем у професійній діяльності» описано дизайн і методику експериментального дослідження, обґрунтовано технологічний стек розробки авторського цифрового продукту «Ascent-tutor», результати дослідно-експериментальної перевірки та доведено ефективність запропонованих педагогічних умов й структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх фахівців цифрових технологій у ЗВО до застосування адаптивних систем у професійній діяльності.

Висновки до розділів, загальні висновки є чіткими та логічно аргументованими, містять коректні узагальнення, а їх зміст доводить, що дисертант досягнув поставленої мети дослідження і виконав усі визначені завдання.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових виданнях.

Основний зміст і результати дослідження подано в 11 одноосібних наукових публікаціях автора, з яких 5 відображають основні наукові результати дисертації (зокрема, 2 публікації в наукових виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз), 6 – апробаційного характеру.

Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота відповідає спеціальності, за якою вона подана до захисту. Структура дисертації, її зміст, висновки повністю відображають основні положення дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення здобутих дисертантом результатів, слід виокремити деякі дискусійні положення, а також висловити окремі побажання:

1. У роботі доцільно було б чіткіше конкретизувати понятійно-категоріальний апарат дослідження, зокрема уточнити співвідношення понять «адаптивні системи», «адаптивні освітні технології» та «персоналізоване навчання», оскільки в окремих фрагментах вони вживаються в близькому значенні.

2. Теоретичний аналіз проблеми є достатньо ґрунтовним, однак окремі положення потребують більшої узагальненості та систематизації, з метою уникнення описовості та посилення логіки викладу матеріалу.

3. У роботі представлено широкий спектр наукових джерел, проте варто було б ширше залучити сучасні зарубіжні дослідження щодо практичних механізмів впровадження адаптивних систем у професійній підготовці.

Проте, варто акцентувати увагу на тому, що висловлені зауваження не знижують якості й практичного значення дисертації, а мають здебільшого рекомендаційний характер і не впливають на загальний позитивний висновок оцінки проведеного дослідження.

Загальний висновок та оцінка дисертації.

Ураховуючи актуальність, новизну, значущість результатів дослідження для педагогічної науки в цілому, рецензована робота заслуговує на позитивну оцінку. Дисертація відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» і затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження про присудження доктора філософії», а її автор Луцишин Роман Олегович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка» зі спеціальності 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями.

Рецензент:
кандидат педагогічних наук, доцент,
декан фізико-математичного факультету
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка **Галина ГЕНСЕРУК**

Підпис Генсерук
засвідчую:
Начальник відділу кадрів М. Гапай